

YRSA

**SIGUR
ÐAR
DÓTTIR**

HILJAIUUUS

Suomentanut Tuula Tuuva-Hietala

HELSINGISSÄ KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Tämä kirja on fiktiota.
Henkilöt ja tapahtumat ovat
kirjailijan mielikuvitusta.

Islanninkielinen alkuteos:
ÞÖGN

Copyright © Yrsa Sigurðardóttir, 2019
Published by agreement with Salomonsson Agency
Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN: 978-951-1-35345-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

11 VUOTTA SITTEEN

PROLOGI

Suihkusta tuli selvästi kuumempaa vettä kuin mihin Númi oli totunut. Hän kaihtoi äärimmäisyyksiä. Häntä ei innostanut voimakkaasti maustettu ruoka, meressä uiminen, äänekäs musiikki, crossfit, neonvärit, tequilashotit tai mikään, mikä meni yhtään yli välttämättömän. Se päti myös draamaan. Hän ei sietänyt draamaa.

Suihkun kuumuus ei kuitenkaan ollut vahinko. Hän oli kääntänyt termostaatin niin reilusti punaiselle kuin piti turvallisena. Vedden lämmitessä hän riisui vaatteensa ja antoi niiden pudota lattialle kuin olisi taas viisitoistavuotias. Sitten hän astui alastomana vaatekasan keskeltä kylmille laatoille. Hän oli melkein kuulevinaan äitinsä huutavan menneisyydestä, että vaatteet pois lattialta, kiitos.

Suihkukopin höyrypilvet antoivat esimakua tulevasta. Númi puri hammasta ja pujahti kuuman vesisuihkun alle. Jotkut asiat oli paras hoitaa nopeasti, toiset taas hitaasti ja rauhallisesti totutellen.

Hän ei tiennyt, kumpi tässä tapauksessa olisi parempi, mutta valitsi aiemman vaihtoehdon ihan vain siksi, että hänellä oli kiire.

Alkuun kuumuus oli sietämätöntä. Iho muuttui silmänräpäyksessä tulipunaiseksi, ihan kuin hän olisi nielaissut hehkulampun. Joka paikkaa kirveli, mutta hän sinnitteli. Epämiellyttävä tunne meni nopeasti ohi, ja kun tuska katosi, ihoa kihelmöi mukavasti. Tämä tuli hänelle tarpeeseen.

Númi nosti kämmenet laatoitetulle seinälle, nojasi eteenpäin ja antoi kuumien pisara-armeijan hyökätä kipeille hartioilleen. Hänellä oli lihastulehdus – ei pelkkää treenikipua kuten aiemmin. Hölkkä ja kaikenlainen liikunta oli jäänyt viime kuukausina tauolle kuten moni muukin asia, mikä kuului elämään ennen Mía-tyttären syntymää. Tytär oli aiheuttanut arkeen syvän kuilun, jonka toiselle puolelle jäi kaikenlaista: urheilu, huolettomuus, ylityöt, kahdeksan tunnin yöunet, vaatteet jotka vietiin vain pesulaan, tv-sarjamaratonit ja moni muukin asia, joita ilmankin tuli hyvin toimeen, kuten Númi muistutti jatkuvasti itselleen. Sillä Mían puolella kuilua elämä oli paljon parempaa kuin se entinen aika, joka oli pitänyt hyvästellä.

Hänen täytyisi pitää se mielessään. Huolimatta kaikesta mitä tällä hetkellä tapahtui, Númin oli vaikea valittaa. Heillä oli viime aikoina ollut ajoittaisia vaikeuksia, mutta silti elämä hymyili Stebbille ja hänelle. Uusi talo, uusi lapsi, kypsä avioliitto. Niiden vuoksi piti vähän ponnistellakin. Eihän juuri mitään saanut ilman vaivannäköä. Mían aiheuttamat vaikeudet muuttuisivat vielä iloksi, ja jos Stebbiin oli uskomista, heidän tulikokeensa päättyisi pian. Mies oli sitä mieltä, että myös muut ikävyydet olisivat pian takanapäin. Talo oli jo viimeistely ulkoa, ja remonttimiehet olivat vihdoinkin alkaneet pakata välineitään ja häipyä yksi toisensa jälkeen. Monta kuukautta aikataulusta myöhässä, mutta silti. Stebbin mukaan urakoitsijan oli tultava hinnassa vastaan, mitä Númi uskalsi epäillä. Hän yritti tosin karkottaa epäilyt mielestään. Jos-

kus teki hyvää elätellä liian suuria odotuksia. Nyt mitta alkoi kuitenkin täyttyä. Hänen pomonsa valitti vanhempainlomasta, joka ajoittui hankalasti juuri ennen markkinoiden ennakoitua romahdamista. Ja lisäksi oli kaikkea muutakin draamaa.

Stebbi arveli, että ongelmat olisivat pian ohi. Númi ei ollut samaa mieltä, mutta itsepetos tuntui taas kovin mukavalta. Kuten silloinkin, kun hän vertaili sääennusteita ja valitsi niistä sopivimman. Ja näinä päivinä Stebbin tulevaisuudennäkymä oli paljon, paljon parempi kuin hänen oma pessimistinen asenteensa. Sisimmässään hän nimittäin uskoi, ettei ongelmille tulisi koskaan loppua. Urakoitsijan kanssa saataisiin epäilemättä ratkaisu aikaan, mutta Mían asiassa sovitteluratkaisu saattaisi viipyä vuosia.

Niin ei saanut käydä. Stebbin ja hänen olisi pakko saada hoitaa tyttöä rauhassa ja omin päin. He olivat siihen täysin kykeneviä.

Heille ei ollut juuri tullut yllätyksiä. Internet oli huolehtinut siitä. Sieltä he olivat saaneet rajattomasti tietoa. Kukaan ei voinut väittää, etteivät he olisi olleet valmistautuneita Mían tuloon. Kuu-kausia ennen sitä he olivat uppoutuneet lukemiseen ja imeneet itseensä lähes kaiken tiedon, mitä olivat löytäneet. Eniten heitä kiinnostivat samanlaisessa tilanteessa olleiden parien tarinat ja neuvot.

Kaksi miestä lasta kasvattamassa ja parit, jotka käyttivät sijais-synnyttäjää, laillisesti tai laittomasti – sellaiset tarinat hyödyttivät heitä eniten.

He eivät silti tyytyneet pelkästään niihin. He lukivat kaikkea mahdollista tieteellisistä julkaisuista aina vanhempien kirjoittamiin sekaviin ja sangen vähän tietoa sisältäviin blogeihin, jotka olivat joko naurettavan positiivisia, liioitellun humoristisia tai lähes-tulkoon kauhupropagandaa.

Kaiken tuon tiedon he painoivat mieleensä, oli se sitten miten vähäpätöistä tahansa. Heillä oli jo niin laaja tietämys, ettei mikään voinut tulla yllätyksenä. Vauvat, joilla oli laktoosi-intoleranssi. Vauvat, joilla oli syntyessään hampaat. Vauvat, joilla oli kaikenlaisia

kromosomipoikkeavuuksia tai syntymävammoja. Korvavauvat. Vauvat, jotka eivät nukkuneet. Keltatautiset vauvat. Keskoset. Vauvat, joilla oli loputon hikka. Vauvat, joilla oli yliherkkä iho. Refluksivauvat. He tiesivät kaikki yleisimmät neuvot näihin tapauksiin ja moniin muihinkin.

Mutta nyt he tiesivät myös, että lukemalla perehtyminen ja konkreettinen tekeminen olivat kaksi eri asiaa. Olivat tienneet rapiat neljä kuukautta. He eivät enää pelänneet jatkuvasti, että menettäisivät tytön tai satuttaisivat häntä varomattomuuttaan. He oppivat koko ajan lisää. Mía muuttui joka viikko, ja voi sanoa, että he tunsivat hänet hyvin – sellaisena kuin hän oli edellisenä päivänä. Hän kasvoi jatkuvasti, sai lisää painoa, valvoi enemmän, hymyili ja nauroi, kun tutustui itseensä, heihin kahteen ja maailmaan. Tietoisuus kasvoi. Kestäisi vielä kauan, ennen kuin hän tajuaisi, että hänen kotiolonsa olivat erilaiset kuin lähestulkoon kaikkien muiden lasten. Toistaiseksi hän ei osannut kummeksua mitään. Toivottavasti ei osaisi pitkään aikaan. Mieluiten ei koskaan.

Númi ojentautui ja pyyhkäisi vettä silmistään. Hän kurkotti käteensä saippuan ja pesi itsensä kiireestä kantapähän. Vesi huuhtoi pois saippuvaahdon saman tien, joten hän suoritti käsittelyn toisen kerran ja varmuuden vuoksi vielä kolmannenkin. Ei se ollut pahitteeksi. Hän haisi pulautuksille ja ripulille. Míalla oli ollut vatsavaivoja, ja Númi oli saanut päälleen kaikkea, mitä tytöstä ikinä ryöppysi. Nettiblogeissa oli käyty läpi parhaat keinot, joilla saattoi suojautua vauvan eritetulvalta.

Nyt Mía nukkui ulkona vaunuissa. Vatsa oli jo paljon rauhallisempi. Númi oli käyttänyt tilaisuuden hyväkseen ja säännännyt suihkuun, kuten oli suunnitellut tekevänsä heti, kun tyttö nukahtaisi. Hän oli kuitenkin joutunut odottamaan. Joutunut mönjää kasvoillaan seisomaan taas kerran oviaukossa riitelemässä. Kuten aiemmin, hän oli yrittänyt selvittää asiaa myötätuntoisesti ja kohteliaasti mutta oli nopeasti menettänyt malttinsa. Sopua ei saa

aikaan kiistassa, jossa toinen osapuoli ei anna tuumaakaan periksi. Stebbi ja hän olivat se osapuoli, sillä heillä oli oikeus puolellaan.

Hiuksetkin olivat saaneet osun, ja Númi laski saippuan kädestään ja otti sampoopullon. Hänen piti kiirehtiä, aikaa ei ollut paljon. Pitkät suihkut olivat myös jääneet kuilun toiselle puolelle.

Hänen rystysensä osui vedenpitävään radioon, joka oli sampoon vieressä. Hän ei enää kuunnellut musiikkia ja laulanut mukana kiireettömän pesun aikana. Sen sijaan hän kuunteli allas-tasolla olevan itkuhälyttimen hiljaisuutta ja yritti stressaantuneena olla mahdollisimman nopea.

Lähetin oli Mían vaunuissa. Kun ei kuulunut mitään, hän pystyi olemaan suhteellisen rauhallinen. Mutta heti kun tyttö päästäisi pienenkin äänen, herääminen olisi lähellä. Silloin Númilla olisi vajaan kaksi minuuttia aikaa kuivata itsensä, pukeutua ja mennä alakertaan ja terassille. Jos hän ei ehtisi nostaa Míaa vaunuista siihen mennessä, tyttö alkaisi itkeä. Oli ihan uskomatonta, miten kova ääni pikku keuhkoista lähti. Terassilla itku ei jäisi huomauttamatta yhdeltäkään lähellä asuvalta naapurilta. Tytöllä olisi varmaankin loistava tulevaisuus edessään oopperalaulajana. Tai palosireeninä.

Númi puristi melkein tyhjästä pullosta sampootilkan ja alkoi pestä hiuksiaan. Vaahto valui päätä pitkin, kun hän hieroi hiuspohjaansa. Se täytti korvat, eikä hän kuullut mitään. Tai jotain sentään kuului heikosti itkuhälyttimestä. Hän jätti päänahkansa hieromisen sikseen, pyyhkäisi toisella kädellä kasvojaan saadakseen sampoon pois silmistään, hieroi korviaan ja terästi kuuloaan.

Númi jähmettyi.

Epäselvä ääni, joka kuului hälyttimestä välillä särähtäen, ei ollutkaan Mían itkua. Se oli ääni, joka suhisi varovasti, kuin lohduttaakseen tyttöä. Oliko Mía herännyt, ja naapuri huomannut sen ja hypännyt matalan aidan yli puuttuakseen asiaan? Olivatko työmiehet ehkä palanneet takaisin? Postimies tullut takakautta?

Númi sulki tietoisesti todennäköisimmän selityksen pois. Hän piti muita vaihtoehtoja parempina.

Nyt kuului myös tyttären jokellusta. Sitten ei kuulunut enää mitään. Ei hyssyttelyä, kitinää eikä särinää. Joko lähettimen tai vastaanottimen paristo oli tyhjentynyt, tai sitten vaunujen vieressä seisova ihminen oli katkaissut virran.

Númi ei ehtinyt huuhtoa sampoota hiuksistaan. Hän säntäsi suihkusta niin kiivaasti, että oli vähällä lentää päistikkaa nurin märällä lattialla. Hän kietaisi kylpytakin ympärilleen ja harppoi vettä valuvana portaat alas kaksi rappusta kerrallaan. Sitten hän loikkasi terassin lasiovelle.

Silmälasit olivat kaikessa kiireessä jääneet pesualtaan reunalle. Siitä huolimatta hän näki, että vaunujen suojus oli irrotettu. Se roikkui toiselta puolelta nepparilla kiinni. Númi tuijotti hohtavan valkoista peitettä, joka oli näkyvillä, ja huoahhti helpottuneena, kun hänen silmänsä tarkentuivat ja hän näki Mían hahmon peitteen alla ja vilahduksen myssyn peittämästä pääläestä.

Säikähdys vaihtui helpotukseksi ja siitä kiukuksi. Varmaankin typerät lapset asialla, mitä niiden päässä oikein liikkui? Hän avasi terassin oven ja tunsi kylmyyden hiipivän sääriä pitkin huonosti suojattua vatsaa kohti. Hän kietoi kylpytakin tiukemmin ympärilleen, kun tähyili pihalle. Kakaroita ei näkynyt missään.

Helkkari soikoon. Míaa ei varmaankaan enää uskaltaisi nukkuttaa ulkona. Siinä tapauksessa Númilla olisi entistä vähemmän aikaa tehdä muuta kuin hoitaa tyttöä päivän mittaan, sillä tämä nukkui raikkaassa ulkoilmassa pitempään ja paremmin.

Númi huomasi, että itkuhälyttimeen oli koskettu. Se ei ollut siinä, mihin hän oli jättänyt sen, vaan lojui nyt peitteen ja vaunun reunan välissä. Antenni törrötti sieltä esiin, ja hän kurkotti laitteen käteensä ja tarkasteli sitä. Se oli sammutettu.

Häntä puistatti, eikä hän tiennyt, johtuiko se kylmyydestä vai siitä, että vieraat lapset olivat hölmöilleet hänen lapsensa kanssa.

Luultavasti molemmista. Hän päätti ottaa Mían sisään, vaikka häiriö varmasti herättäisikin tämän.

Hän nosti peitteen varovasti pois tytön päältä toivoen, että saisi tämän kannettua nukkuvana sisään.

Häneltä kesti hetken tajuta, mitä peitteen alta näkyi. Lapsen kasvot olivat harmaat, pienet huulet olivat halkeilleet, silmät apositen avoinna, kuivat ja säröillä. Kuollut.

Eikä lapsi todellakaan ollut Mía.

VIISI KUUKAUTTA AIEMMIN

1. LUKU

Pientä valkoista arkkua tuskin näki kukkien alta. Niiden värien kirjo oli runsas. Seppeleitä ja vihkoja, joissa oli vaaleanpunainen, punainen, valkoinen tai keltainen pääväri, ja yksi vihko, joka oli kokonaan vihreä. Eihän kukaan ollut osannut valita kukkakoris-teita hänen tyttärensä Íriksen lempiväriin tai -kukan mukaan. Tytön elämä oli jäänyt liian lyhyeksi, jotta tämä olisi ehtinyt muodostaa mielipiteen sellaisesta. Lisäksi Íris oli viettänyt suuren osan elämästään sairaalassa, sairaana tai uupuneena. Lempiruoka oli pizza, lempijälkiruoka oli jäätelö ja lempieläin oli panda. Tytöllä oli myös kuusi lempikappaletta, ja ne muodostivat soittolistan, jonka hän oli koostanut pystymättä lisäämään siihen yhtään. Se ei tuntunut haittaavan. Tyttö kuunteli niitä autuaana uudestaan

ja uudestaan vaaleanpunaisista kissankorvakuulokkeista, jotka oli saanut isovanhemmilta joululahjaksi.

Muita lempijuttuja Íriksellä ei oikein ollutkaan. Paitsi pehmo-lelu, joka oli lähes aina kädessä. Se oli pieni pingviini, joka lepäsi nyt tytön rinnalle ristittyjen käsien alla.

Vaimo itki Rögnvaldurin vieressä äänettömästi. Kyyneleet valui-
vat kalpeita poskia pitkin rinnukselle. Koko ajan kasvava läikkä ko-
risti nyt värikästä puseroa, johon Aldís oli pukeutunut, kun kaikil-
la muilla oli mustaa. Myös Rögnvaldurilla. Kun hän löysi vaimon-
sa parisängyltä istumasta ennen lähtöä, hän kysyi, eikö tämä pu-
kisi mustaa mekkoa, joka oli sängyllä valmiina. Vaimo vain tuijot-
ti eteensä ja pudisti päätään. Rögnvaldur nyökkäsi silloin ja päätti
antaa vaimon lähteä sellaisena. Vaatteissa, jotka tällä oli ollut päällä
sinä yönä, kun heidän tyttärensä jätti jäähyväiset. Aldís oli riisunut
puseron, kun he tulivat kotiin, laittanut sen pussiin ja työntänyt
kaappiin. Rögnvaldur ei ollut kysynyt mitään mutta oli arvellut,
että vaimo halusi siten vaalia Íriksen tuoksua. Tyttö oli levännyt äi-
tinsä sylissä vetäessään viimeisen kerran henkeä. Íris oli silloin ollut
sairaalassa pari viikkoa, eikä Rögnvaldurin mielestä tämän omas-
ta suloisesta ja viattomasta tuoksusta ollut enää paljonkaan jäljellä.
Sen tilalle oli tullut sairaalan haju. Lääkkeiden, desinfiointiaineen
ja laastarin lemu. Lähestyvän kuoleman häivähdys.

Pappi ilmoitti, että nyt laulettaisiin virsi, kääntyi kohti alttaria
ja alkoi puuhastella siinä jotain. Normaalioloissa Rögnvaldur olisi
ollut utelias selvittämään, mitä mies oikein touhusi sillä aikaa, kun
kuoro lauloi. Mutta nyt häntä ei kiinnostanut vähääkään. Pappi
olisi hänen puolestaan voinut vaikka taluttaa lammasta teuraaksi
jumalalleen. Ei mitään väliä. Mikään ei muuttanut kylmää totuut-
ta. Hänen tyttärensä oli kuollut, ja jos Íris nousisi kuolleista, kuten
pappi väitti, se tapahtuisi jossain muualla, kaukana vanhemmista.
Kunnollinen uskonto ja kunnollinen jumala huolehtisivat ilman
muuta siitä, että ylösnousemus tapahtuisi tässä elämänvaiheessa.

Ei siellä, missä sitä ei pystynyt mitenkään todistamaan. Hiton surkeaa, hiton ikivanha valhe.

Yhtäkkiä Rögnvaldurin teki mieli ponkaista seisomaan ja huuata. Vaientaa kuoro ja ajaa kaikki ulos. Vaikka suurin osa olikin luultavasti murheissaan Íriksen kuolemasta, muiden suru ei ollut mitään siihen verrattuna, mitä he tytön vanhempina olivat joutuneet kokemaan. Hän ja Aldís olivat kuin eläviä kuolleita. He liikkuvat, hengittivät ja söivät tarvitsematta happea tai tuntematta nälkää. Ystävät ja tuttavat toivat heille säännöllisesti ruokaa, mutta siinä välissä he nääntyivät. Jos ihmiset lakkaisivat auttamasta, he sairastuisivat ja kuolisivat. Niin tapahtuisi ennemmin tai myöhemmin. He eivät olleet kovinkaan kaksisesti elämässä kiinni tällä hetkellä. He vastasivat, jos heiltä kysyttiin jotain, mutta eivät aloittaneet keskustelua. Heillä ei ollut mitään sanottavaa eikä annettavaa. Ei eilen, ei tänään eikä huomenna. Ei luultavasti enää koskaan.

Miten hän pystyisi menemään töihin? Hänen pitäisi ennen pitkää tehdä niin. Hän oli aivan varma, ettei Aldís enää ikinä palaisi työpaikalleen, joten hän joutuisi elättämään heitä. Miten he viettäisivät ensi joulun ja uudenvuoden? Millainen kesälomasta tulisi? Kaikkiin heidän elämäänsä koskeviin kysymyksiin oli helppo vastata. He olisivat kotona tekemättä mitään vain hiljaisuus ympärillään. Etsimässä elämään tarkoitusta – jota ei ollut.

Virsi päättyi, ja pappi kääntyi takaisin seurakuntaa kohti. Kirkossa vallitsevassa hiljaisuudessa kuului vain, miten jotkut niiskuttivat hillitysti. Aldís ja hän olivat lakanneet peittelemästä itkua. Hän ei itse asiassa pystynyt enää vuodattamaan kyyneltäkään, kun taas Aldís vain itki ympäristöstä piittaamatta.

Pappi alkoi puhua Íriksen elämänpolusta. Mies oli käynyt heillä kotona keskustelemassa hautajaisista ja poimimassa heiltä asioita muistosanoihin. Heillä ei ollut juuri ollut sanottavaa, elihän heidän tyttärensä vain kymmenvuotiaaksi. He eivät olleet pystyneet luettelemaan liikunnallisia saavutuksia, seurojen jäsenyyksiä, muuttoja

maan kolkasta toiseen tai loppututkintoja. Íris ei kuulunut Lions Clubiin, ei ollut ikinä harrastanut urheilua eikä suorittanut merkittäviä tenttejä. Ei ollut käynyt edes autokoulua. He saivat sanotuksi vain, että tytöllä oli seitsemänvuotiaana todettu leukemia ja hän oli joutunut olemaan pitkään sairaalassa. Kaikki oli näyttänyt lupaavalta, mutta sitten tuhkarokko oli päässyt kukistetun immuunipuolustuksen kimppuun. Tuore luuydinsiirto oli pyyhkinyt pois kaikki lapsuuden rokotukset, ja virukselta vei vain kaksi viikkoa nujertaa lapsen hauras keho.

Tietenkin työstä olisi pystynyt kertomaan paljon tärkeitä asioita. Yksi sairaalareissu ei häntä määrittänyt. Kumpikaan heistä ei kuitenkaan halunnut jakaa muistojaan muiden kanssa. Muistot ensiaskeleista, ensimmäiset sanat ja ensimmäinen hymy eivät kuuluneet muille. Saati sitten katkeransuloiset tarinat, joista he pitivät kouristuksenomaisesti kiinni ja joita he muistelivat vuoron perään toisilleen nyhkytysten välissä. Muistot, jotka olivat aiemmin kirjoittaneet hymyn. Kuten tarina kolmevuotisneuvolasta, jossa tyttöä oli pyydetty seisomaan yhdellä jalalla, ja hän oli mennyt seisomaan äitinsä vasemman jalan päälle. Tarina siitä, kuinka tyttö oli laastaroinut isänsä puhelimen, kun sen näyttöön oli tullut halkeama. Tarina siitä, kun tyttö keräsi kaikki kukkineet voikukat naapurin pihatilkulta ja puhalsi niiden hahtuvat kerrostalon uudelle nurmikolle. Asukkaat taistelivat sen jälkeen pitkään voikukkia vastaan, mutta nyt Rögnvaldur toivoi, että he olisivat epäonnistuneet ja kukat kukkisivat taas ensi kesänä. Jos he itse eläisivät niin pitkään.

Mitään niistä ei mainittu papille. He vaikenivat kumpikin, kun olivat ladelleet tärkeimmät faktat. Onneksi Rögnvaldurin anoppi oli ollut paikalla ja lisäillyt jotakin heidän kuivaan ja lyhyeen kertomukseensa.

Ei selvästikään silti tarpeeksi. Pappi yritti venyttää muistopuhetta niin pitkäksi kuin pystyi. *Tyttöö oolii ooiikeeaa iilooipiillerii jaa iisooääiitiinsää siilmääteerää. Hee viieettiivää uuseeiitaa iiloon*

*heetkiiää puuhaasteleemaassaa keeittiiöön pöyydään ääreellää.
Eeteenkiin leeiipoomaassaa piipaareeittaa joouluun aallaa.*

Rögnvaldur näki silmänurkastaan, miten Aldísin pää oli painunut. Hän kääntyi vaimoan kohti ja tuijotti tämän likaista päänahkaa. Hän näytti itse samalta. Vaikka hän oli pukeutunut mustaan pukuun, jonka hänen vanhempansa olivat ostaneet hänelle tilaisuutta varten, hän ei ollut jaksanut käydä suihkussa, ajaa partaansa ja pestä hiuksiaan. Ulkonäkö ja muiden mielipiteet eivät enää kiinnostaneet.

Pappi vaikeni, ja kuoro aloitti uudelleen. Se lauloi vielä yhden perinteisen hautajaisvirren, jonka laulajat olisivat epäilemättä osanneet vaikka takaperin, jos tarve olisi vaatinut. Vanhemmille oli annettu tilaisuus valita laulut itse, esimerkiksi joku sellainen, joka oli ollut Íriksen mielestä hauska. Mutta Rögnvaldur oli oitis kieltäytynyt ja vaientanut anoppinsa, kun tämä oli maininnut soittoilistan. Ne kuusi kappaletta eivät sopineet hautajaisiin. Ihmisten oli tarkoitus hyräillä niitä mukana ja hymyillä. Eikä hän ollut varma, kestäisikö kuulla tyttärensä lempilauluja tämän arkun vieressä. Hän oli myös estänyt tyttärensä palkitun runon lukemisen hautajaisvieraille. Íris oli ollut yksi neljästä voittajasta kaupunginkirjaston lapsille järjestämässä runokilpailussa, oli anoppi valistanut pappia. Mutta runo oli kirjoitettu luuydinsiirron jälkeen, kun tilanne vaikutti valoisalta. Se kertoi kaikesta, mitä tyttö aikoi tehdä, kun saisi voimansa takaisin. Oli vaikea löytää tekstiä, joka olisi sopinut tilaisuuteen vielä huonommin. Aldís oli samaa mieltä, vaikkei sanonutkaan sitä ääneen. Vaimo tyytyi vain romahtamaan ja itkemään. Ja itki yhä, kun pappi oli vihdoinkin arvellut, että nyt riittää, ja hyvästellyt.

Aldísin hartiat tärisivät nyt samalla tavalla. Itku voimistui, ja likaiset hiukset heiluivat sen tahdissa. Rögnvaldurin sydäntä viilsi, ja hän puri hammasta tukahduttaakseen ulos pyrkivän huudon. Ei siksi, että olisi halunnut säästellä hautajaisvieraita. Hän vain

pelkäsi, että jos alkaisi huutaa, hän ei pystyisi enää koskaan lo-
pettamaan.

Aldís oli niin surun murtama, että jopa Rögnvaldur vaikutti siihen verrattuna lähes riehakkaalta. Kumpikaan heistä ei kuitenkaan jaksanut nousta seisomaan, kun se olisi kuulunut seremoniaan. Aldís tuskin pysyi edes jaloillaan, eikä Rögnvaldur halunnut osallistua näytelmään. Ihmiset varmaan panisivat sen merkille, mutta tulkitkoot heidän käytöksensä miten halusivat.

Rögnvaldur sulki silmänsä, ja kaksi raskasta kyyneltä valui poskia pitkin. Sen sijaan, että olisi antautunut itkemään, kuten sydän halusi, hän vain niiskahti nopeasti ja suoristi selkänsä. Hän ei voinut romahtaa. Hänen piti olla Aldísin tukena. Hän aikoi tukea tätä matkalla ulos arkun ja seppeleiden perässä. Hän ei pystyisi siihen, jos tarvitsisi itse apua. Hänen pitää olla vahva tänään. Hänen pitää olla vahva huomenna. Ja ylihuomenna. Elämä kulki kulkuaan kuin iso, kaahaava rekka. Se ei piitannut vähääkään, kuka jäi sen alle ja raahautui mukana, lähempänä kuollutta kuin elävää. Kuten he.

Íriksen kuolemasta lähtien hän oli hetkittäin onnistunut työntämään surun mielestään pohtimalla, kuka oli mahtanut tartuttaa heidän tyttärensä. Mitkään muut pohdinnat eivät tehonneet. Rögnvaldur kääntyi ympäri penkillään ja katseli tupaten täyttä kirkkoa. Hän siristi silmiään nähdäkseen paremmin hautajaisvieraiden kasvot, vaikka suurin osa käänsikin katseensa pois. Siellä oli sukulaisia, sekä läheisiä että kaukaisempia, ystäviä ja tuttavvia, muutama työkaveri, jokunen sairaalan työntekijä, naapureita sekä siellä täällä kasvot, jotka hän tunnisti mutta joita ei osannut yhdistää mihinkään. Hän arveli, että perimmäisenä oleva joukko, jonka kasvoja hän ei nähnyt, oli vastaavaa sorttia. Oli kuitenkin mahdollista, että kirkossa istujien joukossa oli syyllinen. Eihän hänen tyttärensä viettänyt aikaa kovinkaan isossa porukassa.

Aldís nyyhkytti, ja Rögnvaldur kääntyi taas eteenpäin. Hän oli varma, että hänen takanaan olevat huokaisivat helpotuksesta.

Kukaan ei halunnut katsoa silmiin isää, joka oli juuri menettänyt lapsensa. Kaikkein helpottunein täytyi olla tartuttajan – jos tämä oli heidän joukossaan.

Sairaalasta ei saanut mitään tietoa. Rögnvaldur kyseli vähän joka toiselta työntekijältä samat kysymykset, kun hänen tyttärensä oli hoidossa tuhkarokon vuoksi. Vastaukset olivat aina samoja. Sil- lä hetkellä Islannissa ei ollut tiedossa toista tuhkarokkotapausta. Vain yksi ilmoitus oli tullut lääkintöhallitukseen, mutta tartunta oli saatu ulkomailla eikä tietoa pidetty luotettavana. Ulkomaiselle työntekijälle oli anottu sairauspäivärahaa, mutta mies oli jo poistu- nut maasta. Hän sanoi sairastuneensa tuhkarokkoon, kun oli vie- lä maassa. Lääkäri, joka paljasti Rögnvaldurille tämän, lisäsi vielä, että juttua pidettiin vakuutuspetoksena.

Lääkintöhallituksessa hän sai puhua kuuroille korville. Sanot- tiin, että tartuntaa tutkittaisiin ja asia selviäisi. Siinä vaiheessa tu- lokset varmaankin salattaisiin häneltä. Tuskinpa kukaan tutkinta- lautakunnan jäsen ilmoittaisi heille sen ihmisen nimeä, joka tar- tutti ja tappoi heidän tyttärensä. Se kävi selväksi, kun virkailija il- mestyi pyytämään heiltä selvitystä. Keskustelu oli yksisuuntainen. Virkailija kysyi, ja heidän piti vastata.

Íriksen kuoleman jälkeen Rögnvaldur oli istahtanut tietokoneen ääreen. Hän sai nopeasti selville tärkeimmät tiedot. Tuhkarokon ai- heuttaa erittäin tarttuva virus. Se asettuu tartunnan saaneen nenä- onteloon ja nieluun ja leviää pisaratartuntana. Jos tartunnan saanut aivastaa tai yskii, virus voi elää huonetilan ilmassa ja pinnoilla kaksi tuntia ilman isäntäeliötä. Tartunnan saanut sairastuu viikon parin kuluttua, jos ei ole immuuni. Kolmesta viiteen päivää myöhem- min rokot puhkeavat. Neljä päivää sitä ennen tartunnan saanut alkaa tartuttaa itse, ja tartuttavuus jatkuu kahdeksan päivän ajan.

Tiedot sopivat hyvin yhteen aikajanan kanssa, josta lääkintöhal- lituksen virkailija kyseli eniten. Missä he kävivät Íriksen kanssa ja kenet tämä tapasi kaksi viikkoa ennen sairastumistaan? He olivat

muistelleet päiviä ja luetelleet ne ihmiset, jotka muistivat. Koska Íris oli sairas jo ennestään, he eivät liikkuneet paljon. Tyttö oli tavannut samanikäisen serkkunsa, mutta siellä päin ei kukaan ollut sairastunut. He kävivät lyhyellä kävelyllä meren rannassa eivätkä kohdanneet ketään sairaan näköistä tai aivastelevaa. He kävivät korttelipuiston karusellissa, mutta siellä ei ollut lapsia, kun kaikki olivat terveinä koulussa tai päiväkodissa. He käyttivät Íriksen kahdesti sairaalassa tutkimuksissa, mutta heidät pidettiin erossa muista potilaista. He kävivät muutaman kerran autoajelulla. Ostivat jätelöä ja nauttivat maisemista. Muita tapahtumia he eivät muistaneet. Íriksen elämää hallitsi se, että hoitojen jälkeen piti ottaa rauhallisesti ja olla varovainen. Heidän tyttärensä ei käynyt heidän kanssaan kaupassa, ei elokuvissa, ei teatterissa, ei uimahallissa eikä leikkimässä. Immuunijärjestelmä oli vielä heikko, ja tytön piti vältellä muita ihmisiä.

Mikään, mitä he muistivat, ei selittänyt tytön tartuntaa. Ei vielä. Ei ehkä ikinä. Ehkä tartuttaja oli turisti, joka poistui maasta ennen kuin sai itse oireita. He eivät kuitenkaan olleet törmänneet yhteenkään matkailijaan. Tai ulkomaiseen työntekijään. Heidän kerrostalossaan ei ollut remontteja käynnissä eikä muissakaan paikoissa, joissa Íris kävi.

Pappi lausui Isä meidän -rukouksen, joka meni toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos. Sillä aikaa Rögnvaldur muisteli aikaa, jolloin Íris syntyi ja laskettiin uupuneen äitinsä syliin. Tahmeana ja jonkin valkoisen peitossa, kädet nyrkissä, suu apposen avoimna ja silmät kiinni puristettuina. He olivat kumpikin itkeneet, mutta itku oli aivan erilaista kuin tällä hetkellä.

Rögnvaldur muisti vastuun tunteen, joka vyöryi hänen ylitseen, ja lupauksen, jonka hän antoi itselleen. Äidille ja tyttärelle ei saisi tapahtua ikinä mitään pahaa, niin kauan kuin hänessä henki pihi-sisi. Kauan kaivattu lapsi oli vihdooin saapunut maailmaan monen vuoden karneiden pettymysten jälkeen. Hän aikoi huolehtia siitä,

että elämä olisi ruusuilla tanssimista. Ja mitä heille oli käynyt? Tosi-
paikan tullen hän oli osoittautunut täydeksi nollaksi.

Vielä yksi virsi. Sitten pappi puhkesi taas puhumaan. Esitti pe-
rinteisen tekstin, jonka piti samalla kertaa merkitä loppua ja uutta
alkua. Surkeat sanat, jos ei ollut uskossa eikä piitannut kolman-
nesta rivistä.

Maasta sinä olet tullut,

maaksi sinun pitää jälleen tulla.

Vapahtajamme herättää sinut viimeisenä päivänä.

Rögnvaldur ei itkenyt vaan tunsi hillittömän raivon puristavan
sydäntään. Hän ei voisi jättää asiaa tähän.

NYT

2. LUKU | MAANANTAI

Erlan ulkoneva, pyöreä vatsa osui Huldarin kirjoituspöydän reunaan. Kupissa olevan kylmän kahvin pinta väreili ja lyijykynä lähti vierimään, kunnes pysähtyi näppäimistöön. Ei ollut ensimmäinen kerta, kun Erla törmäsi johonkin. Nainen ei ollut tottunut tähän uuteen, väliaikaiseen ulottuvuuteensa, joka oli seurausta raskaudesta. Ihan kuin ympärysmitan kasvaminen olisi mennyt häneltä täysin ohi. Ainakin kumpu oli jatkuvasti hänen tiellään, ja kaikki navan korkeudella olevat esineet olivat työhuoneessa vaarassa. Pöydänreunat, ovenkarmit, tulostimet, hyllyt ja tuolinselkämukset. Kumpu oli törmännyt niihin kaikkiin. Kukaan ei sanonut osastolla mitään, kun niin tapahtui. Ei Huldar eikä kukaan muukaan. Kaikki olivat kuin ei mitään. Pyöreänä töröttävää vatsaa ei kuitenkaan voinut olla huomaamatta. Se ilmestyi esiin hyvän aikaa ennen Erlaa itseään, kun nainen saapui kulman takaa. Muuten Erla ei muistuttanut Huldarin tuntemia odottavia äitejä. Siskojen vatsat olivat yltäneet selkäpuolelle asti, kuin heidät olisi tungettu

jättimäisen pallon sisään. Erla sen sijaan vaikutti siltä kuin olisi aamuisin tunkenut vaatteisiinsa pallon, joka kasvoi ajan mittaan tasaisesti. Ensin käsipallon, sitten jalkapallon ja nyt täyteen puhalletun rantapallon. Mutta takaa katsottuna nainen näytti tismalleen samalta kuin ennenkin. Vaikuttavaa vatsaansa lukuun ottamatta Erla muistutti edelleen jäntevää maratoonaria. Jos laittaisi pussin päähänsä.

Erlan kasvoja koristivat tummat renkaat. Ne näyttivät Huldarista kuin riippumatoilta, joissa silmät lepäsivät. Kasvot olivat laikukkaat, ja lyhyet hiukset valuivat pitkin päätä kuivina ja elottomina. Jotkut naiset kukoistivat raskausaikana. Toiset eivät.

Huldarilla ei ollut aavistustakaan, miten pitkällä Erlan raskaus oli, mutta hän arveli, että sen täytyi olla lopuillaan. Hän oli muutamana kerran yrittänyt kysyä, mutta vastaukset olivat epämääräisiä. Hän oli lakannut kuulustelemasta, kun Erla oli ärähtänyt, oliko hän niin kärsimätön pääsemään tämän tuoliin. Huldaria ei kiinnostanut vähääkään päästä esimiesasemaan, jossa oli jo kerran ollut. Ei laisinkaan. Kyllä Erlan pitäisi se tietää.

Hänellä ei myöskään ollut mitään käsitystä, kuka lapsen isä oli. Hän oli kysynyt kahdesti ja saanut molemmilla kerroilla saman vastauksen. *Et sinä tunne häntä.* Vastaus ei antanut tilaisuutta tiedustella enempää Erlan suhteesta tähän mieheen. Erla saattoi siis asua jonkun kanssa tai olla tulossa yksinhuoltajaäidiksi. Jos pitäisi veikata, Huldar pitäisi jälkimmäistä vaihtoehtoa todennäköisempänä. Kun he olivat ylitöissä, Erlalle ei ikinä soitettu kuten niille osaston työntekijöille, jotka olivat parisuhteessa. Nainen oli hiljattain tullut töihin vessapaperia toisessa lahkeessa. Jos Erlalla olisi ollut avomies, tämän olisi täytynyt huomata se ja pysäyttää hänet ennen uloslähtöä.

”Oletko joutilaana?” Käheä ääni viittasi siihen, että Erla oli väsynyt ja nukkui huonosti. Huldarin siskot olivat valittaneet paljon juuri sitä. Unettomuutta, väsymystä, turvotusta ja wc:ssä

ramppaamista. Lapsen alullepano oli hienoa, mutta jatko ei tuntunut olevan järin hohdokasta. Huldar olikin sitä mieltä, että linnuilla oli paljon parempi järjestelmä. Jos Erla olisi vain muninut munan ja työntänyt sen mikroon matalalle lämmölle yhdeksäksi kuukaudeksi, nainen seisoi nyt hänen edessään yhtä pirteänä kuin hedelmätyksen hetkellä.

Huldar ponnahti työpöytänsä äärestä innoissaan siitä, että pääsisi pois tietokoneelta. Tuoli rullasi taaksepäin, kunnes pysähtyi takana olevaan hyllyyn. ”Olen joutilaana. Täysin joutilaana.” Hän toivoi, että asia vaatisi lähtemään taivasalle. Näytön tuijottaminen särki silmiä, eikä auttanut yhtään, että työhuoneen valo oli ihan toivoton. Laitoksen uusien ympäristömääräysten vuoksi huoneisiin oli asennettu itsesäätävät valot. Jollain ihmeellisellä tavalla suunnittelija oli onnistunut huolehtimaan siitä, ettei valo ollut koskaan sopiva. Melkein kaikki osaston vanhemmat miehet olivat joutuneet tuomaan kotoa pöytälamppun nähdäkseen kunnolla. Energiansäästö oli siten taatusti pienempi kuin oli toivottu, ja maapallo jatkoi lämpenemistä.

Erla vilkaisi Huldarin vieressä olevaa tyhjää työpistettä. ”Missä Guðlaugur on?”

”Hänet kutsuttiin kurssille. Jotain kulttuurierojuttuja.” Huldar varautui Erlan kirosanatulvaan.

Sitä ei tullut. Erla tyytyi nyökkäämään ja esitti sitten asiansa. ”Sain yllättäen puhelun, jonka olisi pitänyt mennä keskukseen eikä tänne. Ei mikään ihmeellinen juttu, mutta minun pitää helvetti soikoon päästä ulos, ja päätin tarttua tähän. Kysymys kuuluu, ehditkö lähteä mukaan ottamaan selvää, onko jutussa jotain vai onko se vain jotain saakelin sekoilua.”

Raskaus ei ollut pehmentänyt Erlan puhetyyliä, vaikkei nainen ollutkaan käyttänyt tilaisuutta hyväkseen ja sättinyt Guðlaugurin kurssia. Huldar ei yllättyisi, jos lapsi syntyisi kirosana huulillaan. ”Käy minulle. Mitä juttu koskee?”

”Hylättyä autoa. Se on pysäköity niin, että se tukkii tänne soittaneen naisen pihatien. Sitä ei ole siirretty sen jälkeen, kun se ilmestyi sunnuntain vastaisena yönä, ja nainen haluaa hinauttaa sen pois.”

”Miksei hän soita hinausautoa?”

”Hän höpisi jotain, että auto saattaa liittyä järjestäytyneeseen rikollisuuteen, ja oli sitä mieltä, että tämä on poliisiasia.”

”Häh? Miten hän siihen päätyi?”

”Hän sanoi kurkistaneensa autoon, ja siellä on kaikki aivan sekaisin. Hän sanoi erottaneensa siellä jopa ruiskun. Siitä hän teki päätelmän, että kyseessä on rikollisjengi. Mikä on tietysti ihan vain höpönlöpöä ja tekosyy. Hän pelkää, että saa laskun, jos hinauttaa auton pois.”

”Saitko rekisterinumeron?”

”Sain. Se on jonkun bioanalyttikko Bríet Hannesdóttirin nimissä. Ei kuulosta varsinaisesti kansainvälisen rikollisjärjestön pääpomolta.” Erla epäröi ja tuntui menettäneen kärsivällisyytensä. ”Soitin matkapuhelimeen, joka on hänen nimissään, mutta se on suljettu. Lähdetkö mukaan vai et?”

”Lähden. Ilman muuta.”

Erla jätti Huldarin hakeakseen auton avaimet ja takin. Hän ei ollut viitsinyt anoa laitokselta uusia, tilavampia vaatteita vaan tyytyi vanhaan virkatakkiinsa. Hän ei enää pystynyt vetämään vetoa kiinni, joten vatsakumpu erottui entistäkin selvemmin, jos suinkin mahdollista.

Huldar veti takin niskaansa, ja he tapasivat osaston ovella. Sieltä he laskeutuivat parkkihalliin portaikkoa pitkin, vaikka Huldar olisi pitänyt hissiä järkevämpänä vaihtoehtona Erlalle. Mutta nainen oli piruakin itsepäisempi ja oli käyttänyt portaita aina siitä lähtien, kun aloitti työnsä, eikä selvästikään aikonut muuttaa tuota tapaa edes tilapäisesti. Ehkä se oli järkevää. Usein vanhojen tapojen muuttamisesta seurasi vain jotain pahaa. Pienimpienkin. Jos Erla alkaisi löysäillä, hän huomaisi, miten mukavaa se saattoi olla.

Sen havainnon jälkeen ei olisi ollenkaan varmaa, että hän löytäisi uudelleen sen vanhan kipinän, joka piti häntä stressaantuneena ja ylikierroksilla.

”Haluatko, että minä ajan?” Huldar epäili suuresti, yltäisivätkö Erlan kädet kummun eteen saamaan ratista kunnan otteen. Hän sai vastaukseksi murhaavan katseen.

”Olen täysin kykenevä ajamaan, Huldar. Olen raskaana. En sairas enkä loukkaantunut.” Nainen tuijotti häntä poliisin siviiliauton yli. ”Miten sinä luulet, että tulen töihin aamuisin? Potkulaudallako?”

Huldar ei sanonut mitään vaan istahti pelkääjän paikalle ja sulki oven. Hänellä ei ollut nokkelaa vastausta valmiina, ja siksi oli paras olla hiljaa. Tunnelma muuttuisi muuten ikäväksi. Nyt oli vielä toivoa, että automatkasta tulisi siedettävä.

Erla joutui siirtämään kuljettajan istuinta taaksepäin, kun pujottautui sisään. Huldar katseli visusti ulos sivuikkunasta naisen äheltäessä. Erla pysyi toistaiseksi tyynenä, ja ilmapiiri rentoutui. He eivät tosin puhuneet niistä asioista, joista Huldar olisi halunnut keskustella: milloin oli laskettu aika, kuka oli isä ja kuka tulisi virkaan seuraajaksi. Sen sijaan he jutustelivat säästä ja politiikasta. Silloin Erla vasta alkoi kirota antaumuksella.

He olivat pian määränpäässä. Pieniä viivytyksiä aiheuttivat vain nuorukainen, joka laahusti suojatien yli katse puhelimessa, sekä tietyön vuoksi tehty kavennus. Katu sijaitsi pientaloalueella, ja liikenne oli vielä sangen rauhallista. Vastaan tulevilla autoilijoilla ei tuntunut olevan kiire kuin vihreisiin valoihin. Paluumatkalla olisi toisin. Silloin suurin osa olisi päässyt töistä ja kaikki olisivat matkalla kotiin. Onneksi he ajaisivat silloin vastaan alueelle tulevaa liikennettä. Reykjavíkin liikenne käyttäytyi melkein kuin vuorovesi, se tulvi kaupunkiin aamuisin ja pois päin iltapäivällä, kun kahdeksan tuntia oli kulunut.

”Tuolla se auto on.” Erla osoitti valkoista Škodaa, joka oli pysäköity huomiota herättävän huonosti. Ihan kuin kadulla olisi asunut